

## **Vandelskravet, Migrationsverket och gränsen för myndighetsaktivism**

I Tantolunden på Södermalm har polisen i årtal omhändertagit samma personer. De har permanenta uppehållstillstånd, saknar ofta både bostad och inkomst, återkommer i fylla och stök och har brottsregister som sträcker sig långt bakåt. När regeringen i somras öppnade för att återkalla uppehållstillstånd på grund av bristandeandel gick Södermalmspolisens tankar dit först. Tillsammans med gränspoliserna valdes två av stadsdelens värsta så kallade fokuspersoner ut som pilotfall. Båda kommer från ett land dit Sverige kan verkställa utvisningar. Båda omhändertogs i slutet av augusti.[1]

Sedan hände nästan ingenting.

En av männen togs tillfälligt i förvar. Polisen bedömde att han riskerade att gå under jorden och att han skulle fortsätta begå brott. Migrationsverket höll inte med. Han släpptes efter några timmar. Den andre avfärdades direkt som aktuell för återkallelse på vandelsgrund. Orsaken är okänd. Samtidigt har polisen på andra håll fått höra att de ska vänta med att lämna över listor. I polisregion Syd har fyra ärenden lämnats in. Vad som händer med dem är oklart. Myndigheten beskrivs, enligt Expressens källor, som handlingsförlamad. En nationell plan saknas.[1]

Så ser Fredrik Sjöshults krönika i Expressen den 6 september 2026 ut. Den är kommenterande, bygger på anonyma uppgiftslämnare och slutar i en politisk slutsats: en av regeringens mest omtalade reformer liknar ett luftslott. Den slutsatsen är för tidig att ta som bevisad. Lagen har gällt i knappt två månader. Men krönikan träffar ändå något verkligt. Den visar hur en politiskt beslutad skärpning kan stanna i förvaltningen – och hur snabbt den stockningen läses som motstånd.

Det är den läsningen som gör fallet intressant. Inte som bevis för att två män i Tantolunden borde ha lämnat landet förra veckan, utan som ett samtida exempel på den konflikt som i svensk debatt kallas myndighetsaktivism: spänningen mellan objektivitetsprincipen och tjänstemännens egna bedömningar, lojaliteter och övertygelser.

### **Ett omstritt begrepp**

Myndighetsaktivism saknar fast juridisk definition. I den politiska användningen betyder det ungefär att en myndighet eller en enskild tjänsteman, genom tolkning, praxis eller processuella val, går längre – eller kortare – än lagstiftaren avsett, och låter egna mål styra. Begreppet drivs mest från höger: SD-motioner, Timbro, Företagarna, ledarsidor. Men oron för politisering av förvaltningen är

inte ensidig. Bo Rothstein, professor emeritus vid Göteborgs universitet och en av de forskare som längst arbetat med opartiskhet och samhällstillit, har upprepat att statens legitimitet avgörs på utflödessidan. Medborgaren ska kunna räkna med att bli sakligt bemött. Samtidigt har samma Rothstein kallat vandelskravet extremt godtyckligt.[2] Den dubbelheten är användbar. Den gör det möjligt att tala om fenomenet utan att låsa in det i ett höger-vänster-schema.

Företagarnas rapport från 2026, baserad på en medlemspanel i januari, ger den mest konkreta mätpunkten på hur utbredd upplevelsen är. Sextiofyra procent av de svarande tror att myndighetsaktivism förekommer ganska ofta, ofta eller mycket ofta. Bara en procent tror att fenomenet inte finns. Nästan var femte uppger att myndigheter gjort mer negativa bedömningar än vad man rimligen kunnat vänta sig.[3] Rapporten är en partsinlägga. Den mäter uppfattning, inte lagbrott. Men den visar att ordet numera fungerar som samlingsnamn för en misstro mot hur regler tillämpas.

I Ekonomisk Debatt (nr 3/2025) definierade Lars Hultkrantz och Lena Nerhagen tjänstemannaaktivism som att enskilda eller grupper driver agendor utan bas i faktisk kunskap, eller motiverade av mål som vuxit fram i en professionsbaserad subkultur, och därmed frångår objektivitets- eller proportionalitetsprincipen.[4] Deras exempel låg inte i migrationsrätten utan i skolmyndigheternas vägledning, artfridlysning av knärot och biomarkörer för alkohol i körkortsärenden. Poängen är densamma: när tolkningsutrymmet blir stort uppstår misstanken att något annat än lagen styr.

Den misstanken är farlig om den blir automatisk. Den är befogad om den blir precis.

## **Vad lagen faktiskt kräver**

Regeringsformen 1 kap. 9 § är kort och obeveklig. Domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.[5] En tjänsteman får inte låta egen politisk åsikt, intresse eller godtycke styra myndighetsutövningen. Det sades rakt ut i en interpellation 2018 mot dåvarande statsrådet Ardalan Shekarabi: lojaliteten gäller lagen, inte den egna övertygelsen. [6]

Samtidigt är den svenska förvaltningen inte en maskin. Legalitetsprincipen kräver lagstöd. Proportionalitetsprincipen kräver avvägning. Barnkonventionen är svensk lag sedan 2020. Utlänningslagen förutsätter individuell prövning. Det är alltså inte aktivism att en handläggare väger anknytning mot misshandelsrisk, eller att ett beslut motiveras olika beroende på hur länge någon vistats i landet. Det är det lagstiftaren har begärt.

Vandelskravet som trädde i kraft den 13 juli 2026 gör den spänningen skarpare, inte svagare. Proposition 2025/26:264, byggd på SOU 2025:33, innebär att en utlännings levnadssätt i ökad utsträckning ska kunna leda till avslag eller återkallelse av uppehållstillstånd som vilar på nationell rätt.[7] Vandel beskrivs i förarbetena som att leva hederligt och skötsamt. Vid sidan av brott kan det handla om att inte följa myndighetsbeslut, felaktigt utnyttja välfärdssystem, ha obetalda skulder, utgöra ett säkerhetshot eller ha koppling till kriminella eller extremistiska miljöer. Enstaka ringa händelser ska normalt inte räcka. Upprepat beteende kan göra det. Ju starkare anknytning till Sverige, desto allvarigare brister krävs för återkallelse.[8]

Lagrådet var skarpt. Ett så ingripande verktyg som återkallelse bör ha tydligt stöd i lagtext, inte bara i förarbeten. Remissinstanser som Delmi, Civil Rights Defenders, RFSL, Svenska PEN och flera lärosäten varnade för vaghet och godtycke. Delmi kallade begreppet vagt, normativt och utan tillräcklig rättslig grund. Civil Rights Defenders samlade över 23 000 namn mot förslaget.[9]

Migrationsverket tillstyrkte en mer löpande skötsamhetsbedömning och startade internutbildning. På myndighetens egen sajt den 13 juli formulerades uppdraget så här: beslut ska vara välmotiverade och följa principerna om legalitet, saklighet och objektivitet. Enstaka mindre allvarliga händelser är normalt inte grund. Upprepade beteenden kan vara det.[10]

Det är alltså inte så att lagen tvingar verket att släppa de två männen i Tantolunden. Det är inte heller så att lagen tvingar verket att återkalla deras tillstånd inom några timmar efter att polisen lämnat över dem. Lagen kräver en sammanvägd, motiverad prövning. Precis där uppstår det politiska tomrum som Sjöshult fyller med ordet luftslott, och som andra fyller med ordet rättssäkerhet.

## **Tre slags motstånd**

Internationell forskning ger bättre verktyg än slagorden. Michael Lipsky visade redan 1980 att frontlinjebyråkrater – poliser, socialarbetare, asylhandläggare – inte bara verkställer policy. Under resursbrist och motstridiga mål blir de i praktiken policyskapare.[11] Rothstein har översatt det till svenska som demokratins svarta hål: detaljstyrning av varje ärende är omöjlig.

Rosemary O’Leary talar om guerrilla government: karriärtjänstemän som i det tysta motarbetar överordnades vilja. Spektrumet går från konstruktiva bidragsgivare till destruktiva avvikare, och det finns på båda politiska sidor.[12] Michael W. Bauer och kollegor har på senare år ställt frågan när byråkratiskt motstånd mot illiberala makthavare kan vara försvarbart, med kategorier som tyst sorti och högljudd röst.[13] Schuster och andra har visat att tjänstemän med hög public service motivation är mer benägna både att argumentera och att sabotera när de uppfattar principalen som oprincipiell.[14]

Lennart Lundquist satte redan 1998 fingret på den svenska varianten i Demokratins väktare. Ämbetsmannen är både demokratins tjänare och dess väktare. Ämbetskurage – att slå larm när överordnade eller politiker bryter mot det offentliga etoset – är i hans modell en plikt, inte ett övertramp.[15] Det är en annan modell än den strikt weberianska lydnaden.

Ur det kan man hämta en enkel typologi, som är mer användbar än ordet aktivism:

**Legitim diskretion.** Den individuella prövning lagen kräver. Olika utfall i lika fall kan bero på olika fakta. Det är inte per definition ideologi.

**Whistleblowing och meddelarfrihet.** Att offentligt protestera, avgå, skriva debattartikel eller slå larm om missförhållanden. Skyddat som yttrande, så länge det inte styr själva beslutet i tjänsten.

**Otillåten aktivism.** Att i myndighetsutövningen medvetet frångå lag, instruktion eller saklighet för att nå ett politiskt eller personligt mål – antingen genom att vägra verkställa det lagstiftaren beslutat, eller genom att driva en strängare linje än lagen medger.

Gränsen mellan de tre är artikelns egentliga ämne. Sjöshults krönika handlar om den tredje kategorin bara om man redan har bestämt att Migrationsverkets långsamhet är en dold agenda. Det vet vi inte än. Men vi vet att misstanken uppstår just när politiken skärps och förvaltningen inte omedelbart levererar den effekt politikerna utlovat.

## UD-uppropet som urscen

Den moderna svenska debatten om tjänstemannaneutralitet har ett tydligt startdatum. Efter valet 2018, innan någon regering var bildad, undertecknade 261 tjänstemän vid Regeringskansliet – merparten vid UD – ett brev till förvaltningschefen. De frågade vad som vägde tyngst: lojalitetsplikten mot regeringen, eller grundlagens bestämmelser om människors lika värde och kansliets värdegrund. Brevet överlämnades den 25 september.[16]

[Ledarsidorna.se](https://www.ledarsidorna.se) avslöjade det. Debatten som följde var hård.

Kritikerna, bland dem Jakob Heidbrink i Kvartal och skribenter i Timbros Smedjan, menade att uppropet blandade ihop olika normnivåer. Lojalitetsplikten har stöd i lag. Värdegrundsdokument har det inte på samma sätt. Att förhandsvillkora lojaliteten mot en ännu okänd, folkvald regering lästes som odemokratiskt sinnelag. Andra anställda startade en motreaktion. Två universitetsuppsatser, i Lund och Uppsala, tog sig an fallet.[17] DN visade senare att namninsamlingen organiserats av en UD-chef med socialdemokratiska band, som lett en ”förtrupp”. [18]

Uppropet är analytiskt rent. Ingen fattade ett gynnande eller missgynnande beslut i ett enskilt ärende. Det var röst, inte sabotage. Just därför blottade det kärnfrågan: får den opolitiska tjänstemannen formulera villkor för sin lojalitet mot en kommande regering? Svaret enligt den weberianska linjen är nej. Svaret enligt Lundquist är att ämbetskurage kan kräva just det, om det offentliga etoset hotas. Båda svaren lever kvar i dagens migrationsdebatt.

Samma spänning syns utanför migrationen. Riksrevisionen har granskat skolmyndigheternas vägledning. Miljömyndigheter har anklagats för att gå längre än EU:s miniminivå. Transportstyrelsen har använt alkoholbiomarkörer på ett sätt som kritiker kallat överskjutande. SD-motioner har krävt inventering av Jämställdhetsmyndigheten och skärpt tjänstemannaansvar.[4] Fenomenet är alltså inte unikt för Migrationsverket. Däremot är Migrationsverket det fält där konflikten syns tydligast, eftersom varje beslut där bokstavligen avgör om en människa får stanna.

## **Tre former på Migrationsverket**

### **Öppen protest**

I februari 2026 skrev Taha Khatab i Expressen att han sade upp sig som förvarshandledare vid förvaret i Mölndal. Det var, skrev han, en medveten markering mot regeringens återvändandepolitik. Förvaret beskrev han som ett fängelse i praktiken, med inhumana villkor för barn, mödrar och personer med funktionsnedsättning.[19] Dagens ETC lät honom utveckla samma bild.[20]

Fokus granskning ändrade ramen. Under en tvåårig tjänstledighet för studier hade Khatab varit en av de mest synliga rösterna i de propalestinska protesterna vid Göteborgs universitet, med tältläger i Vasaparken under lång tid 2024. Han hade skickat ett mejl som universitetets rektor uppfattade som hotfullt. Tjänstledigheten hade dessutom inletts innan återvändandepolitiken fått större praktisk effekt. Henrik Sjögren drog slutsatsen att uppsägningen sade mer om rekrytering och professionalitet än om den politik Khatab sade sig protestera mot. [21]

Fallet är rent i typologin. Khatab fattade inte beslut i andras ärenden när han skrev. Han lämnade. Det är röst och sorti. Det är skyddat. Det blir ett problem för myndigheten först om samma övertygelse styrt arbetet i tjänsten – något granskningen inte bevisar, men som Fokus gör rimligt att fråga om.

Ludvig Beckman är ett annat slags fall. Professorn i statsvetenskap vid Stockholms universitet hade suttit i Migrationsverkets etiska råd sedan 2019. I februari 2026 lämnade han i protest mot vad han kallade tonårsutvisningarna. Politiken hade, menade han, blivit så omänsklig att den stred mot regeringsformens första kapitel

om att den offentliga makten ska utövas med respekt för den enskildes frihet och värdighet. Han ville inte längre ge rådet dess legitimerande funktion.[22]  
Generaldirektör Maria Mindhammar svarade i GP att han gjorde politik av en opolitisk position. Beckman kallade det infamt.[23]

Beckman var inte handläggare. Han var extern rådgivare. Hans avhopp är därför inte myndighetsutövning. Det är ett exempel på Lundquists ämbetskurage, eller på politisering av en opolitisk roll, beroende på vilken sida man står. Intressant är att han uttryckligen åberopar grundlagen mot den förda politiken. Samma grundlag som objektivitetsprincipen vilar på. Två läsningar av samma kapitel, riktade åt olika håll.

### **Intern prioritering**

Den 28 maj 2026 avslöjade rättsnyhetsbyrån Verifiera att personal på medborgarskapsenheterna beordrats övertid, inklusive helger, inför att skärpta medborgarskapsregler trädde i kraft den 6 juni. I maj fattades 4 169 medborgarskapsbeslut, en ökning med drygt 61 procent jämfört med januari.[24]  
Presschef Jesper Tengroth bekräftade övertiden men avvisade tesen att syftet var att hinna före lagen. Myndigheten hade mål och köer. Årsprognosen var 55 000 avgjorda medborgarskapsärenden. Riksrevisionen hade dessutom kritiserat handläggningstiderna. Mellan januari och maj registrerades 348 timmar övertid för beslutsfattare och 182 för administrativ personal.[25]

SD:s Josef Fransson kallade det ett försök att runda de nya reglerna. Tengroth svarade att han inte ens ville ta narrativet i munnen. Myndigheten gör, sade han, precis det den ska: utreder och fattar beslut enligt den lag som gäller när beslutet fattas.[26]

Här bör man vara precis. Att övertid beordrats är belagt. Att besluten ökade i maj är belagt. Att motivet var att medvetet producera gynnande utfall före lagändringen är en tolkning som myndigheten förnekar. Liknande taktökningar har pekats ut inför valet 2022 och, mer svagt belagt, kring åtstramningen 2016. Den äldre tesen om 2015/16 – att handläggare medvetet arbetade extra för att hinna ge permanenta tillstånd – är fortfarande för dåligt underbyggd för att bära en artikel. Våren 2026 är starkare som fakta och svagare som bevisad avsikt.

Om avsikten vore att systematiskt gynna sökande före en skärpning vore det otillåten aktivism. Om avsikten är att beta av en kö som JO och Riksrevisionen kritiserat, enligt den lag som fortfarande gäller, är det förvaltning. Utan insyn i de enskilda besluten går det inte att skilja de två åt. Det är sekretessens pris, återkommande nedan.

## Beslutspraxis

Hit hör det afghanska beslutsstoppet 2021, där asyljurister kallade stoppet olagligt medan rättschefen försvarade det som nödvändig omprövning efter Kabul. Hit hör också den löpande frågan om hur högt ribban läggs i tveksamma ärenden. Och hit hör nu vandelskravet.

Sjöshults två pilotfall är den första publika prövningen av verktyget mot just den grupp regeringen pekat ut i sina tal: personer med tillstånd som begår brott, stör ordningen och inte gör rätt för sig.[1] Att de släpptes eller avfärdades efter några timmar bevisar inte att lagen är död. Det kan lika gärna betyda att verket inte anser att underlaget räcker, att förvar inte var motiverat, att återkallelse kräver en annan utredning än ett polisingripande, eller att intern praxis ännu inte finns. Allt detta kan vara korrekt rättstillämpning. Allt detta kan också vara förhållning. Poängen är att omvärlden inte kan se skillnaden.

Ett närliggande, bättre belagt spår är Polismyndighetens genomlysning av högt prioriterade utlandsbaserade kriminella tidigare under 2026, där en majoritet av dem som anmälts till Migrationsverket förlorade sitt permanenta uppehållstillstånd – men på andra grunder än det nya vandelskravet, typiskt bosättning utomlands och hot mot allmän ordning. Det visar att återkallelse kan gå snabbt när lagstödet är gammalt och prövat. Det nya verktyget är, just därför, mer sårbart för anklagelsen att det inte används.

## Vad som talar emot aktivismstämpeln

För det första kräver lagen individuell prövning. Ett polisingripande i Tantolunden är inte samma sak som ett lagakraftvunnet återkallelsebeslut. Att släppa en person efter några timmar kan följa av förvarsreglerna, inte av ideologi.

För det andra är diskretion oundviklig. Lipsky och Rothstein är överens om det, från olika utgångspunkter. Om varje avvikelse från politikerns förväntade utfall kallas aktivism blir ordet meningslöst.

För det tredje kan protest vara plikt. Lundquist, och i någon mån Beckman, står för den linjen. En förvaltning utan ämbetskurage är inte mer demokratisk. Den är bara tystare.

För det fjärde har myndigheten ett försvar som inte är orimligt. Köer, JO-kritik, krav på motiverade beslut, överklagande till migrationsdomstol. Rättsavdelningen har framhållit just överklagandet som garantin mot rättsosäkerhet. Det är ett cirkelargument om domstolarna bara stadfäster en slapp praxis, men det är inget argument man kan avfärda utan att läsa domarna.

För det femte skiljer forskningen på legitim och illegitim resistens. Bauers fråga är när motstånd är försvarbart. Svaret är inte aldrig, och inte alltid. Det beror på om principalen bryter mot grundläggande rättsstatliga villkor, och på hur motståndet tar sig uttryck. Tyst förhållning av en demokratiskt beslutad lag ligger närmare den problematiska polen än ett öppet avhopp.

## **Sekretess och granskningens underskott**

Migrationsärenden omfattas ofta av offentlighets- och sekretesslagen. Journalister arbetar med fullmakter från sökande. Sjöshults krönika bygger på källor inom polisen, inte på akterna. Det är skälet till att vi inte vet varför den andre mannen avfärdades. Det är också skälet till att påståendet om handlingsförklaring inte kan provas mot verket annat än som citat.

Etiska rådet har självt konstaterat att medieuppmärksammade ärenden sannolikt ökar när regelverket stramas åt och fler hamnar i kläm. Det är en korrekt iakttagelse. Det innebär också att just de fall som syns – Tantolunden, Khatab, Beckman, övertiden i maj – får bära en tyngd de inte alltid tål. Enstaka pilotfall två månader efter ikraftträdande är ett magert underlag för att döma ut en reform. De är ett utmärkt underlag för att ställa frågan varför samordning och nationell plan saknas.

Den frågan är legitim även utan aktivismtesen. En lag som regeringen gjort till politiskt huvudnummer, som Lagrådet varnat för just på grund av vaghet, och som verket självt sagt kräver internutbildning, kan förväntas ha en implementeringsplan den 13 juli – inte en improvisation i slutet av augusti.

## **Var går gränsen?**

Tre kriterier räcker långt.

Det första är öppenhet mot dold agenda. Att säga upp sig, lämna ett råd eller skriva i Expressen är granskningsbart. Att i det tysta lägga ärenden längst ned i högen, kräva mer underlag än lagen kräver, eller tvärtom skynda på gynnande beslut före ett visst datum, är det inte. Misstanken om det senare måste beläggas med mer än tidsföljd.

Det andra är rollen. Privatperson och tjänsteman är inte samma sak. Khatab och Beckman agerade utanför beslutsmaskineriet. En handläggare som låter samma övertygelse styra ett förvars- eller återkallelsebeslut gör något annat.

Det tredje är lagstöd mot eget godtycke. Vandelskravets svaghet är att lagtexten delegerar så mycket till praxis. Då blir praxis politisk, oavsett om den blir sträng eller mild. Lagrådet såg det. Remissinstanserna såg det. När Sjöshult nu ser ett luftslott är det delvis samma observation, spegelvänd: ett vagt rekvisit ger

förvaltningen makt att göra lagen verkningslös. Ett vagt rekvisit ger den också makt att göra lagen hårdare än riksdagen avsåg.

Reformerna som brukar nämnas följer av det. Henrik Wenander i Lund har föreslagit ökad domstolsprövning av myndigheters normbeslut.[4] Ett skärpt tjänstemannaansvar återkommer i motioner. Lundquist skulle ha svarat med etikutbildning och ämbetskurage snarare än med straff. Inget av det löser Tantolunden nästa vecka.

Det som däremot kan begäras redan nu är det Sjöshults källor säger saknas: en offentlig ordning för hur vandelsärenden ska initieras, vilka underlag som räcker, hur polisen och verket delar ansvar, och hur lång tid en prövning får ta när personen redan är omhändertagen. Utan den ordningen kommer varje avslag att kallas rättssäkerhet och varje dröjsmål aktivism.

Myndighetsaktivism är ett dåligt ord om det betyder att man ogillar utfallet. Det är ett nödvändigt ord om det betyder att förvaltningen slutat vara lagen trogen. I Tantolunden vet vi ännu inte vilketdera vi ser. Vi vet bara att en regering som utlovade att den som missköter sig har förbrukat den svenska gästfriheten nu möter en myndighet som, av skäl den inte vill eller får redovisa, inte agerar som polisen hade tänkt sig.

Det är inte slutet på reformen. Det är början på dess verkliga prövning – inte i riksdagen, utan i akterna.

/Staffan Scherloff

---

## Noter

1. Fredrik Sjöshult, "Vandelskravet ser ut som ett luftslott", Expressen, 6 september 2026, <https://www.expressen.se/kronikor/fredrik-sjoshult/vandelskravet-ser-ut-som-ett-luftslott/>
2. Bo Rothstein, Quality of Government-institutet, Göteborgs universitet; intervju i Samhällsvetarpodden (Akademikerförbundet SSR).
3. Företagarna, Myndighetsaktivism – ett hot mot företagandet?, 2026, <https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/2026/myndighetsaktivism-ett-hot-mot-foretagandet/>
4. Lars Hultkrantz och Lena Nerhagen, ledare, Ekonomisk Debatt, nr 3/2025.
5. Regeringsformen (1974:152), 1 kap. 9 §.
6. Interpellation 2018/19:184, Kjell-Arne Ottosson (KD) till Ardalan Shekarabi.

7. Prop. 2025/26:264, Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd; Socialförsäkringsutskottet 2025/26:SfU36; regeringens pressmeddelande 4 maj 2026, <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2026/05/regeringen-gar-nu-vidare-med-ett-nytt-vandelskrav/>
8. "The Good Migrant: The New 'Good Conduct Requirement' in Swedish Migration Law", Verfassungsblog, 31 juli 2026, <https://verfassungsblog.de/sweden-good-conduct/>
9. Civil Rights Defenders, "Över 23 000 personer kräver att vandelskravet stoppas", 12 juni 2026, <https://crd.org/sv/2026/06/12/over-23-000-personer-kraver-att-vandelskravet-stoppas/>; samma organisation, "Vad är bristande vandel...", 23 februari 2026, <https://crd.org/sv/vad-ar-bristande-vandel-och-vad-innebar-forslaget-om-vandelskrav-for-uppehallstillstand/>
10. Migrationsverket, "Skärpta krav på skötsamhet och hederlighet", 13 juli 2026, <https://www.migrationsverket.se/nyhetsarkiv/nyhetsarkiv/2026-07-13-skarpta-krav-pa-skotsamhet-och-hederlighet.html>
11. Michael Lipsky, Street-Level Bureaucracy, Russell Sage Foundation, 1980 (jubileumsutgåva 2010).
12. Rosemary O'Leary, The Ethics of Dissent: Managing Guerrilla Government, CQ Press.
13. Michael W. Bauer m.fl., "Administrative responses to democratic backsliding: When is bureaucratic resistance justified?", Regulation & Governance, 2024, DOI: 10.1111/rego.12567.
14. Christian Schuster, Kim Sass Mikkelsen m.fl., "Exit, Voice, and Sabotage: Public Service Motivation and Guerrilla Bureaucracy in Times of Unprincipled Political Principals", Journal of Public Administration Research and Theory, 2021.
15. Lennart Lundquist, Demokratins väktare: Ämbetsmännen och vårt offentliga etos, Studentlitteratur, 1998.
16. "Tjänstemannauppropet", Wikipedia; "Carl Bildt om tjänstemännens upprop: Anmärkningsvärt", Aftonbladet, 26 september 2018.
17. Samuel Kehsay Jakob, "Uppropet som startade en debatt", Lunds universitet, 2018, <https://www.lunduniversity.lu.se/lup/publication/9009757>
18. "Spelet bakom namninsamlingen på regeringskansliet", Dagens Nyheter, 11 oktober 2018, <https://www.dn.se/nyheter/politik/spelet-bakom-tjanstemannens-upprop-leddes-av-chef-med-s-koppling/>

19. Taha Khatab, "Jag säger upp mig från Migrationsverket", Expressen, 25 februari 2026, <https://www.expressen.se/debatt/debatt-jag-sager-upp-mig-fran-migrationsverket/>
  20. "Han säger upp sig från förvaret i protest", Dagens ETC, 25 februari 2026, <https://www.etc.se/inrikes/han-saeger-upp-sig-fraan-foervaret-i-protest-det-aer-i-praktiken-ett-faengelse>
  21. Henrik Sjögren, "Sa upp sig i protest – var Palestinaaktivist under tjänstledigheten", Fokus, 26 februari 2026, <https://www.fokus.se/sticket/sa-upp-sig-i-protest-var-palestinaaktivist-under-tjanstledigheten/>
  22. "Han lämnar Migrationsverkets etiska råd i protest", Dagens Nyheter, 11 februari 2026, <https://www.dn.se/sverige/han-lamnar-migrationsverkets-etiska-rad-i-protest-omansklig-politik/>; "Avhopp från Migrationsverkets etiska råd", SVT Nyheter, 12 februari 2026.
  23. Anna Dahlqvist, "Med grundlagen som ryggrad", Amnesty Press, 4 juni 2026, <https://amnestypress.se/artiklar/med-grundlagen-som-ryggrad/>
  24. "Beordrad övertid på Migrationsverkets medborgarskapsenhet", Verifiera, 28 maj 2026, <https://www.verifiera.se/beordrad-overtid-pa-migrationsverkets-medborgarskapsenhet/>
  25. "Migrationsverket jobbar övertid för beslut om medborgarskap", [100.se](https://www.100.se/), 29 maj 2026.
  26. "Migrationsverket slår tillbaka efter SD-anklagelsen", Expressen, 4 juni 2026, <https://www.expressen.se/nyheter/sverige/migrationsverket-slar-tillbaka-efter-sd-anklagelsen/>
- Sjöshults krönika bär skildringen av de två pilotfallen, inte slutsatsen att lagen är död. Övertiden är bekräftad av presschefen; motivet är omtvistat. Vandelskravets ikraftträdande den 13 juli 2026 framgår av proposition och Migrationsverkets egen information.